

Nr. 1047

Zondag 29 november 2009

Boosheid

Schriftlezing: Romeinen 12: 9-21

Lieve gemeente,

We denken vandaag na over boosheid. Anders dan hoogmoed en jaloezie is deze zonde niet eenduidig af te wijzen. Er zijn situaties waarin een mens terecht boos kan zijn. Ook staat er van God, dat Hij boos is.

In allerlei lijsten echter van verkeerde eigenschappen en gewoonten komt boosheid en woede steevast voor, b.v. Kolossenzen 3, Efeziërs 4 en Galaten 5. In diverse situaties komt naar voren dat boosheid desastreus is.

We zagen dat vorige week bij Kaïn.

Iemand anders: Koning Saul is iemand die geregeld uitbarstingen van boosheid kende, waardoor hij erg moeilijk in de omgang was.

Nog een koning: Koning Achab is boos om de weigering van Nabot hem een wijngaard te verkopen. Daardoor gedraagt hij zich kinderachtig en heeft geen verweer wanneer zijn vrouw Izebel Nabot ombrengt. Enz. enz.

Een hedendaags voorbeeld: In 2006 ging een 32-jarige chauffeur, Charles Roberts uit Amerika de nachtdienst uit. Hij schreef zijn vrouw een briefje, waarin hij het heeft over de veel te vroege dood van een dochter, enkele jaren daarvoor.

Hij schrijft: "Ik zit vol met haat, haat jegens mijzelf, haat jegens God en een onvoorstelbare leegte. Het lijkt wel of ik, steeds als we iets leuks doen, erbij stil sta dat Elise er niet bij is om het mee te beleven, en dan wordt ik meteen weer kwaad".

's-Morgens zette hij zijn kinderen af bij de schoolbus. Daarna pakte hij een pistool, liep naar een Amish-school in het stadje Paradise, schoot vijf kleine meisjes dood en verwondde er nog eens vijf voordat hij het pistool op zichzelf richtte. Vreselijk!

Boosheid kan dodelijk zijn. Ze kan in één moment het leven van velen stuk maken. En dit is helaas geen eenmalig incident.

Nu zal onze eigen boosheid wat minder heftig zijn en niet van die vreselijke gevolgen hebben, toch is de waarschuwing in de bijbel tegen boosheid op zijn plaats. En: De bijbel leert ons boosheid om te zetten in vrede, vrede van God in de plaats van onze onvrede. Het thema is de letterlijke weergave van Romeinen 12: 19b. 'Laat plaats voor de toorn', zo vertaalt de NBG. De NBV omschrijft het met: 'Laat God uw wreker zijn'.

* Daarin zit de gedachte, dat boosheid meestal misplaatst is,

* en dat alleen God het complete verhaal kent en gerechtigd is om het uiteindelijke oordeel uit te spreken.

Boosheid komt veel voor in onze maatschappij en in ons leven. Dit komt heel dichtbij. Waarom? Het is effectief. Mensen die boos zijn krijgen vaak hun zin, omdat anderen zich laten intimideren of een nare sfeer niet leuk vinden.

Nu kan boosheid best een nuttige menselijke reactie zijn. Bij een onrecht of bij oneerlijkheid is het begrijpelijk om boos te worden. Boosheid kan ook passie en creativiteit losmaken. Maarten Luther schijnt gezegd te hebben: 'Als ik boos ben, kan ik goed schrijven, bidden en preken, want dan wordt mijn begrip aangescherpt en alle wereldse

kwellingen en verleidingen vallen weg'. Nu kon Luther scherpe kritiek op zijn tegenstanders formuleren, waarvan je je afvraagt: hielp dat nu de kerk van die tijd? Een bijkomend punt is dat een uitbarsting van boosheid een merkwaardig soort opluchting geeft, waardoor een persoon dit gedrag gaat herhalen bij innerlijke spanning; en het is maar de vraag of je op de juiste persoon boos wordt. Hier gaat nl. veel mis. Iemand zei: 'Iedereen kan boos worden, maar om boos te zijn op de juiste persoon, in de juiste mate, op het juiste moment, met de juiste bedoeling, dát valt niet mee !'

Het verhaal van Charles Robberts laat zien, dat boosheid veroorzaakt wordt door pijn. En dat is ook vaak zo. Het begint met het gevoel bedrogen, misbruikt of afgewezen te zijn. Je wordt als vriend of vriendin 'gedumpt', je wordt fors genegeerd, als kind emotioneel verwaarloosd of misbruikt.

En het hoeft niet altijd iets groots te zijn, maar het komt terug als een smeulend vuur, waar maar zo de vlam in kan slaan.

Net als vorige week met jaloezie zit er aan boosheid een geloofs- of ongeloofskant.

Je kunt dat als volgt onder woorden brengen.

We hebben geen vrede met anderen, omdat we geen vrede met onszelf, omdat we geen vrede met God hebben.

In dit alles speelt het geloof een belangrijke rol. Romeinen 5: 1 zegt: 'Wij zijn als rechtvaardigen aangenomen op grond van ons geloof en leven in vrede met God door onze Heer Jezus Christus'. Geloof richt onze aandacht op Jezus Christus en trekt onze aandacht af van die irritante collega; dat pijnlijke moment; dat zeurende verdriet; die beledigende situatie. Laat ik twee situaties uitwerken.

Die irritante collega. Geloof wil recht voor God leven en staat niet toe dat die collega tussen jou en God in komt staan. En als dat dreigt, dan is dat een punt om op orde te krijgen, om te bidden: Here God, die collega houdt me bezig, ráákt me diep. En langzamerhand verschuift dan de aandacht, de emotionele lading van die collega, naar God toe.

Dat pijnlijke moment. Dat moment kan je bezig blijven houden. Elke keer beleef je het weer.... Ergens koester je het, je zint ook op manieren om het betaald te zetten, om terug te pakken, om je beschadigde ik genoegdoening te geven.

Je kunt tegen jezelf zeggen: 'Ik heb wel héél veel pijn te verduren gekregen; weinig mensen hebben meegemaakt wat ik meemaakte....'

Dan zegt het geloof op datzelfde moment: Nee ! Jezus Christus maakte méér pijn mee. Hij was van God verlaten. Dat hoef ik niet mee te maken. Op Hem drukte de last van de hele kerk, zoals we zingen:

U daalde neer van Uw troon,
Om mens te zijn.
Van de stal naar het kruis
droeg U mijn pijn.

Dan mag ik in dat pijnlijke hart de stem van Jezus horen: Mijn kind, die pijn droeg Ik ook voor jou. Sluit je niet op en af met die messteek in je innerlijk. Ik wil je zielenpijn genezen.

Geloof richt zich dan op Jezus en door Jezus op God en zegt: Jezus, ik ben zo verdrietig; hierom en daardoor: God ik hoop op U!

Ik kan u verzekeren: dat gebed doet de pijn doven. Dat pijnlijke moment blijft, maar God komt erin.

En daar zit nog iets bij. Romeinen 12: 19 zegt dat zo: 'Neem geen wraak, geliefde broeders en zusters, maar laat God uw wreker zijn'. Dit is een bijzonder stukje tekst.

Op meer dan één plaats staat dat God boos is. En God is dan niet een humeurige, vertoornde godheid, die het leuk vindt om mensen te pesten. Absoluut niet ! God wordt boos over het kwaad. Bijvoorbeeld:

God is boos over Sodom en Gomorra vanwege de immoraliteit en gebrek aan gastvrijheid. God is boos op Jona bij Ninevé, omdat hij niet bewogen was met de mensen in deze grote stad en alleen maar uit was op vermaak onder zijn parasol.

God is boos op de rijken in Israël, zo zeggen de profeten, die zich niets van de armoede en ellende van de naaste aantrokken.

God is een God van brandende liefde én toorn. Paulus gebruikt in Romeinen 12 de uitspraak over Gods wraak en maakt deze tot een krachtige motivatie om goed met onze eigen boosheid om te gaan (vs. 19): Laat God uw wreker zijn, want er staat geschreven, dat de Heer zegt, en dan citeert hij Deut. 32:35. 'Het is aan Mij om wraak te nemen, Ik zal vergelden, zegt God'.

Hoe zit dat precies?

Kijk, als iemand me negeert, me rot behandelt, me bedriegt of mij bezeert, en God bestaat niet, dan zal niemand die persoon terugpakken als ik het niet doe. Dan zit ik met de brokken en die ander komt er ongestraft van af ! Dat is niet eerlijk !

En dan ligt het voor de hand om hem of haar betaald te zetten, boos te worden, erover te gaan praten, te zinnen op zoete wraak.

Als er echter een God is, die onrecht en kwaad aanpakt, zoals van de God van de bijbel wordt gezegd, dan geeft dat een totaal nieuwe situatie. Dan kan ik het aan God overlaten om met die persoon af te rekenen, in dit leven of in het hiernamaals. Dat is aan God.

Paulus zegt: 'Ga zo om met boosheid (vs. 18) Leef in vrede, voor zover het in uw macht ligt, en laat plaats voor de toorn'. Laat de boosheid er buiten.

Ga in gesprek, bespreek spanningen, protesteer tegen een oneerlijke behandeling, maar doe niet mee in de vicieuze cirkel van bitterheid, rancune en venijn.

Paulus doet er nog een schepje bovenop. (vs. 20) 'Als uw vijand honger heeft, geef hem dan te eten, als hij dorst heeft, geef hem dan te drinken. Dan stapelt u gloeiende kolen op zijn hoofd'.

Dus: doe iets totaal onverwachts. Wees aardig voor hem of haar, koop een cadeautje, geef bloemen. Ga een stap verder dan je normaliter zou doen bij iemand anders.

Dat gaat enorm tegen ons gevoel in, maar het is wel uitgekiend.

Soms moet boosheid geuit worden en niet weggeduwd. Je kunt het dan uiten op een actieve wijze of passief, gewelddadig of op een hatelijke manier.

Waarom, zegt Paulus, zou je het niet op aangename manier doen? Als we dat doen brengen we de ander in verlegenheid; hij is verrast of verbijsterd.

Het tweede is dat vriendelijkheid de angel uit de pijnlijke situatie haalt en dat er vrede en ruimte voor gesprek komt.

Om terug te komen op het verhaal van Charles Roberts: zijn slachtoffers toonden een opmerkelijk vermogen om te doen wat Paulus hier leert. In de weken nadat de kinderen waren overleden, vergaf de Amish gemeenschap hen niet alleen, maar opende ze ook een bankrekening ten gunste van het gezin van de moordenaar.

De bijzondere christelijke gemeenschap liet zien dat het mogelijk is boosheid om te zetten in geduld, vergeving en liefde. Dat bracht niet de vijf jonge levens terug, maar het bracht wel iets moois, een zekere vrede voor pijnlijk getroffen mensen.

Overwin het kwade door het goede, zo sluit Paulus dit stuk af. Iemand noemde hierbij de discipline van stilte. Onze woede wordt veelal uitgedrukt met woorden, hatelijke, bijtende, scherpe woorden, waar we vaak spijt van hebben, zodra we ze eruit gegoid hebben.

De remedie hiertegen is te leren hoe we onze mond kunnen houden, leren zwijgen voor een moment, stil worden naar God.

Dat in navolging van Jezus, die toen Hij leed niet dreigde, zo zegt 1 Petrus 23, maar het oordeel overgaf aan God die rechtvaardig oordeelt. Vertrouwen op God aan wie het eindoordeel is.

Dat lucht echt op !

Dat scheidt vrede !

Amen.